

**РІШЕННЯ**  
**разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора**  
**філософії**

Здобувач ступеня доктора філософії Роман Рябець, 1989 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2012 році Національну академію прокуратури України та отримав диплом магістра за спеціальністю «Право» з відзнакою, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро від «03» липня 2024 року № 626с у складі:

Голова разової ради - Юзікова Наталія Семенівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Рецензенти - Патерило Ірина Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.;

Живова Юлія Вадимівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Офіційні опоненти - Шульга Андрій Михайлович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та кримінології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ МВС України;

Саркісова Тамара Борисівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри земельного та аграрного права Навчально-наукового Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

На засіданні «28» серпня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право Роману Рябцю на підставі публічного захисту дисертації «Кримінологічна характеристика та попередження кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро.

Науковий керівник – Тетяна Всеволодівна Корнякова, доктор юридичних наук,



професор, завідувач кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті – у наукових фахових виданнях України категорії «Б», 4 - тези доповідей міжнародних наукових конференцій, зокрема:

1. Рябець Р.В. Роль законодавства у попередженні кримінальних діянь у сфері земельних відносин: проблеми та перспективи. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2020. № 4. С. 11-14. DOI: <https://doi.org/10.32782/39221539>
2. Рябець Р.В. Окремі аспекти кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». 2023. № 65. С. 54-57 DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2023.65.11>
3. Рябець Р.В. Заходи запобігання кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2023. Том 34 (73) № 6. С. 87-90. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.6/14>
4. Рябець Р.В. «Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень у сучасному періоді» // Матеріали XII міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» 9-10 жовтня 2020 р. м. Дніпро, Україна. С. 154-155.
5. Рябець Р.В. «Проблеми недосконалості визначення кримінального правопорушення у сфері земельних відносин» // Реформування національного та міжнародного права: перспектива та пріоритети. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 22-23 січня 2021 рік) – Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2021. С. 79-82.
6. Рябець Р.В. «Ефективність законодавства щодо запобігання злочинності у земельних відносинах»// Національна парадигма правового розвитку сучасної України: збірник тез Всеукраїнського науково-практичного юридичного форуму (Дніпро, 18 травня 2023 р.). Дніпро: Ліра, 2023. 350 с , с. 340-342
7. Рябець Р.В. «Роль правоохоронних органів у протидії злочинності в сфері земельних відносин» // Забезпечення принципів поваги, захисту та реалізації прав дитини у цифровому середовищі: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (Дніпро, 23 листопада 2023 р.). Дніпро: Ліра, 2023. 357 с., с. 352-35

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Юзікова Н.С., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри



адміністративного і кримінального права, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. Зауважень немає.

Шульга А.М., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та кримінології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ МВС України. Зауваження:

1. Дисертант під час аналізу складу кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин не намагається визначити об'єкт цих кримінальних правопорушень. Робота значно виграла якщо б здобувач запропонував своє бачення об'єкта кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин;

2. У підрозділі 1.2 першого розділу автор лише поверхнево дотикається до конкретного предмета дослідження, а саме методологію вивчення злочинності у сфері земельних відносин. У цьому ж підрозділі здобувач, як на мою думку, плутає поняття «об'єкт кримінологічного дослідження» й «об'єкт кримінально-правової охорони», що негативно впливає на розуміння сутності дослідження;

3. У підрозділі 1.3, що має назву «Стан наукового дослідження проблем запобігання злочинності у сфері земельних відносин», автор допустив, так би мовити, змішання авторів, які досліджують земельні відносини у цивільно-правовому аспекті з авторами, які безпосередньо досліджують земельні відносини через призму кримінально-правової та кримінологічної науки;

4. Здобувач аналізуючи предмет кримінальних правопорушень у сфері охорони земельних відносин розглядає його в якості предмета суспільних відносин, як структурний елемент об'єкта складу кримінального правопорушення ( стор. 87, 88 та ін. дисертації);

5. Дослідником не було приділено належної уваги аналізу земельних ресурсів як особливої природної субстанції, характеристики якої безпосередньо впливають на виявлення суспільно небезпечних наслідків, як прояву латентності цієї групи правопорушень;

6. Досліджуючи питання кримінологічної характеристики та проблеми попередження (запобігання) кримінальним правопорушенням у сфері охорони земельних відносин автору потрібно було б врахувати сучасні реалії в яких знаходиться Україна та її народ, а це безпричинна військова агресія так званої російської імперії. Значні території нашої Батьківщини забруднені як результатами ведення активних бойових дій так і результатами коженденними обстрілами території України ракетами, КАБами, ФАБами тощо, що спричиняє забруднення, засмічення, отруєння, псування земель й відповідно, виведення їх з сільськогосподарського обігу через неможливість їх подальшого використання.



Саркісова Т.Б, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри земельного та аграрного права Навчально-наукового Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка». Зауваження:

1. 1. Додаткового обґрунтування потребує обраний автором підхід, згідно з яким серед кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин розглядаються кримінальні правопорушення, передбачені такими статтями як ст.197-1, 236, 237, 238, 239, 239-1, 239-2, 240, 240-1, 241, 242, 243, 245, 246, 247, 248, 249, 251, 252, 253, 254 КК України. Це існуючий в доктрині права т.зв. широкий підхід.

З нашої точки зору, в зазначений перелік включено кримінальні правопорушення, об'єктом яких є не земельні відносини. Так, наприклад, злочин, передбачений ст. 238 КК України, є злочином в сфері екологічної безпеки, об'єктом якого є право вільного доступу до інформації про екологічну безпеку, а предметом – відомості про стан екологічної обстановки. Порухення правил охорони надр або використання надр, незаконне видобування корисних копалин (ст.240 КК України, ст. 240-1) є порушенням норм Кодексу України про надра. Об'єктом цих злочинів є гірничі відносини щодо забезпечення раціонального, комплексного використання надр.

Дискусійним є віднесення до кримінальних правопорушень в сфері земельних відносин і правопорушень, передбачених, ст. 245 “Знищення або пошкодження лісових масивів”, ст. 246 “ Незаконна порубка або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу” та ст.247 КК України “Порушення законодавства про захист рослин”. По суті це не земельні правопорушення. Боротьба з хворобами і шкідниками рослин має за ціль охорону рослинного світу. Об'єктом цих злочинів є відносини, пов'язані із захистом рослин від шкідників, хвороб та факторів техногенного характеру, охорона лісів, а предметом - рослинний світ та окремі рослини, лісові ресурси. З цієї ж підстави потребує аргументації віднесення до кримінальних правопорушень в сфері земельних відносин складів, передбачених статтями 248, 249, 250, 251 КК України.

2. На сторінці 86 автор, характеризуючи ознаки кримінальних правопорушень, предметом яких є сфера земельних відносин, стверджує що «для розуміння правової природи цих порушень необхідно звертати увагу на їх екологічний характер». В спеціальній літературі широко застосовується умовна класифікація земельних правопорушень залежно від характеру заподіяної шкоди: 1) земельні правопорушення, що позбавлені екологічного забарвлення і не пов'язані із заподіянням шкоди землі як складовій частині навколишнього природного середовища – наприклад, самовільне зайняття земельної ділянки (ст. 197-1 КК України); 2) земельні правопорушення як різновид екологічних правопорушень (т.зв. земельно-екологічні правопорушення), тобто правопорушення, вчинення яких пов'язане з заподіянням шкоди землі як природному ресурсу.

Таким чином, дискусійним видається твердження автора щодо екологічного характеру, що притаманний всій сукупності земельних правопорушень, за які передбачено кримінальну відповідальність.



3. В п.2.3. «Особливості детермінації злочинності у сфері земельних відносин. Латентна злочинність» на сторінці 160 автор слушно зазначає, що «розуміння проблеми злочинності проти довкілля в контексті землекористування є ключовим для розробки рекомендацій з запобігання таким діям». При цьому серед детермінантів зазначаються, зокрема, недоліки існуючого правового регулювання в сфері земельних відносин. Однак автор не конкретизує їх та не надає детальної характеристики. З огляду на зазначене, варто вказати, які саме положення законодавства, на думку автора, потребують першочергового корегування з метою запобігання проявам злочинності в сфері земельних відносин.

4. На сторінці 231 автор зазначає про «аргументовану доцільність створення, розроблення та прийняття нових нормативних актів, зокрема які мають врегулювати порядок і методи розрахунку збитків довкіллю, завданих збройною агресією російської федерації». Станом на 2024 р. вже діє Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджений Постановою Кабінету міністрів України 20 березня 2022 р., та Методика визначення шкоди та збитків, завданих земельному фонду України внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджена Наказом Мінагрополітики 18 травня 2022 року № 295. Тому автору потрібно додатково обґрунтувати необхідність прийняття актів, про які зазначається на сторінці 231 із врахуванням існуючого законодавства.

5. В підрозділі 2.1. «Стан, структура, динаміка, рівень, тенденції злочинності у сфері земельних відносин» при визначенні емпіричної бази дослідження кількісно-якісної характеристики стану злочинності в сфері земельних відносин автор зазначає Єдиний реєстр досудових розслідувань з посиланням на «№57» в Списку використаних джерел. В той же час в Списку використаних джерел під номером 57 значиться Єдиний реєстр судових рішень. З метою уникнення будь-яких сумнівів щодо достовірності одержаних результатів варто уточнити, який реєстр використовувався.

Патерило І.В., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауваження:

1. На нашу думку, робота б значно виграла, якби автор застосував новітні методи аналізу даних та кримінологічного прогнозування. Наприклад, застосування методів великих даних (Big Data) або геоінформаційних систем (GIS) могло б дати глибші результати щодо територіальних розбіжностей у рівні кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин.

2. Виходячи з анотації, варто зауважити, що автор не визначає чітких хронологічних меж "сучасного періоду," який охоплюється дослідженням. Така невизначеність створює потенційні труднощі у точній інтерпретації результатів роботи,



адже без чіткого окреслення часових рамок може бути складно встановити, які саме зміни або події в земельних відносинах та законодавстві були враховані під час аналізу. Це може призвести до невідповідностей у співвіднесенні отриманих висновків з конкретними історичними або правовими контекстами, що є важливим для забезпечення коректності та наукової достовірності дослідження. Отже, варто було б уточнити та конкретизувати часові межі "сучасного періоду," що дозволило б уникнути будь-якої двозначності у трактуванні результатів дослідження і забезпечило б їхню більшу наукову точність та обґрунтованість.

3. Автор пише: «Створення Спеціалізованої екологічної прокуратури стало початком нового етапу активізації діяльності щодо протидії злочинності у сфері земельних відносин. Результати роботи говорять про належне виконання поставлених завдань, однак є необхідність внесення змін до профільного закону та процесуальних кодексів у сфері кримінальної та позакримінальної юстиції щодо уточнення повноважень прокурора». Хотілося б більш конкретно побачити, які саме зміни до закону та кодексів можуть бути запропоновані.

Живова Ю.В. кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауваження:

1. Автор вказує на сплеск екологічних кримінальних правопорушень на окупованих територіях та зазначає про зафіксований загальний негативний вплив на природні національні багатства після деокупації українських земель. Дійсно будь-який збройний конфлікт створює серйозні загрози для довкілля (в частині злочинів, предметом яких є сфера земельних правовідносин) та населення, і в Україні бойові дії мають особливо катастрофічні наслідки для навколишнього середовища. З огляду на це дисертанту слід було більше уваги приділити аналізу впливу чинників воєнного часу на рівень та динаміку кримінальних правопорушень у земельній сфері, а також окреслити кримінально-правову політику держави саме у сфері відтворення й оздоровлення навколишнього природного середовища, а також вжиття заходів до недопущення скоєння правопорушень.

2. Заслуговує на увагу проведене дисертантом історичне дослідження еволюції розвитку земельних відносин та генезис системи правової охорони земель. Але таке вивчення видається неповним без висновків щодо продовження та наслідків земельної реформи та прогнозування динаміки злочинності в цій сфері. Цікавим було би почути міркування автора з цього приводу, та його схвальність чи зауваження до проекту Кримінального кодексу стосовно кримінальних правопорушень у земельній сфері.

3. В розділі 3 дисертації здійснено комплексний аналіз міжнародного кримінального права та законодавства іноземних держав у контексті захисту земельних правовідносин. Однак незрозумілою залишається позиція автора стосовно того, які саме

норми в іноземному законодавстві він вважає ефективними та такими, які б Україна мала би запозичити для підвищення ефективності боротьби з кримінальними правопорушеннями у сфері земельних відносин.

На усі зауваження дисертантом були надані ґрунтовні відповіді

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,  
«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Роману Рябцю ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої  
вченої ради



Наталія ЮЗІКОВА

МП